

Geringde vogels in Groningen (aflevering 18)

Klaas van Dijk

In deze aflevering onder andere aandacht voor enkele gekleurde Lepelaars en voor enkele terugmeldingen van zangvogels. Veel informatie over gekleurde vogels en hoe deze te rapporteren is te vinden op de website www.cr-birding.be. Informatie over het melden van vogels met alleen een metalen ring is te vinden op www.vogeltrekstation.nl. Iedereen wordt hartelijk bedankt voor het leveren van de gegevens, voor de waarnemingen en voor het beantwoorden van aanvullende vragen. Ik blijf me aanbevolen houden voor nieuwe gegevens over geringde vogels in de provincie Groningen. Deze informatie kan worden opgestuurd naar Klaas van Dijk, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen. Telefoon 050-3182924, e-mail: klaas.vdijk@hetnet.nl.

Wintertaling *Anas crecca*

[LISBOA J 8986; tevens met een wit neusmerk GCG] Geringd als 2e kj. vrouw op 3 februari 2008 in het duinreservaat bij São Jacinto in Portugal aan de Atlantische kust, zuidelijk van Porto (40.41 N/08.44 W). De vogel woog 253 gram en had een vleugellengte van 182 millimeter. Tot 3 maart werd deze Wintertaling nog regelmatig in de omgeving van de ringplaats gezien. Op 5 mei 2008 zag Willem-Jan Fontijn in de Veenhuizerstukken een vrouwtje Wintertaling rondzwemmen met een witte neuskap met opschrift GCG. De afstand tussen São Jacinto en de Veenhuizerstukken bedraagt 1811 kilometer.

Al eerder zijn eenden (onder andere een Slobeend, zie *Gors* 36: 41) met dergelijke neuskappen in Groningen opgedoken. Sedert het midden van de jaren negentig wordt uitgebreid onderzoek gedaan naar plaatstrouw, trekpatronen en ecologie van

diverse soorten eenden die in dit deel van Portugal verblijven, zie ook <http://pt-ducks.naturlink.pt>.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[ARNHEM 8.041.614; tevens links en rechts geringd met oranje kleuring E4] Geringd als nestjong door Otto Overdijk op 28 mei 1999 op Schiermonnikoog. In juli 1999 zat de vogel in de Hoeksmeer, daarna werd hij in september een aantal malen in Centraal-Spanje gezien. Op 24 januari 2000 werd de vogel in Mauritanië gezien, 4200 kilometer van de geboorteplaats. Gezien de waarnemingen op 2 mei en 19 juni heeft deze Lepelaar hier ook overzomerd. Ook in januari 2001 werd hij hier gezien. In september 2002 werd hij weer in het midden van Spanje gezien en in september 2003 voor het eerst weer in Nederland (Jaap Deensgat, Lauwersmeer). Half maart 2006 werd de vogel bij Zuidlaren gezien en in dat jaar broedde de vogel op Schiermonnikoog. Half juni zat hij in de Westerbroekstermadedepolder, half augustus in Polder Breebaart en half september in Noord-Spanje (baai van Santoña). Half maart 2007 zat de vogel weer in de Westerbroekstermadedepolder en in dat jaar heeft de vogel ook weer op Schiermonnikoog gebroed. Tussentijds is hij ook een aantal malen in de Kropswolderbuitenpolder gezien, vermoedelijk om te foerageren. In november 2007 werd de vogel weer in Mauritanië waargenomen en in 2008 broedde hij weer op Schiermonnikoog. Op 26 april 2008 was deze vogel, tezamen met wit Y4 (zie hieronder) druk aan het foerageren in de Koningslaagte bij Noorderhoogbrug.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[ARNHEM 8.043.661; tevens links en rechts

geringd met witte kleuring Y4] Geringd als nestjong door Otto Overdijk op 21 mei 2001 op Schiermonnikoog. In september 2001 zat deze vogel in Achter de Zwartten (Lauwersmeer), daarna werd hij in oktober 2001 langs de Middellandse Zee in Zuid-Frankrijk gezien. Vervolgens is hij tussen 10 juni en 7 september 2002 een aantal malen bij Eckwardersiel in de Duitse Waddenzee nabij Wilhelmshaven gezien. Tussen 14 en 29 september is de vogel weer in de Lauwersmeer (Jaap Deensgat) gezien en ook in juli-september 2003 zat hij veelvuldig in het Jaap Deensgat. In september 2003, en opnieuw in oktober-november 2007, werd hij weer op dezelfde locatie in Zuid-Frankrijk gezien. De vogel broedt al enkele jaren op Schiermonnikoog. Op 26 april 2008 werd deze vogel druk foeragerend in de Koningsslaagte bij Noorderhoogebrug gezien, tezamen met oranje E4 (zie hierboven). Beide vogels waren op die datum al volop aan het broeden in een kolonie net ten oosten van het Kobbeduin. Deze twee vogels illustreren dat broedvogels van Schiermonnikoog flinke afstanden (tot wel meer dan 40 km) kunnen pendelen op zoek naar geschikt voedsel (vooral stekelbaarsjes). Dit voedsel wordt in het voorjaar vooral bemachtigd in sloten en ondiepe poeltjes op allerlei plekken op het vasteland van de provincies Friesland en Groningen.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[ARNHEM 8.046.457; tevens gekleuringd met links blauw T3 en rechts oranje T3] Geringd op 13 mei 2004 als nestjong bij Onderdijk (Medemblik). Tussen 5 augustus en 10 september 2004 werd de vogel regelmatig in de Kooiwaard bij Piaam gezien; op 29 september werd hij in de baai van San-

toña in Noord-Spanje gezien. Enige tijd is niets meer van deze vogel vernomen, maar tussen 28 april en 5 mei 2006 zat hij bijna dagelijks in de monding van de Seine (West-Frankrijk). Dat jaar werd hij op 27 mei en 29 augustus in Polder Breebaart gezien. In 2007 zat hij op 8 mei in het Hoeksmeer en op 16 mei in de Kropswolderbuitenpolder. Eind mei 2007 bleek deze Lepelaar op het Zuiderduin te broeden, een klein eilandje ten zuiden van Rottumeroog waar sinds enige jaren ook Lepelaars broeden. Tussen 16 juni en 21 september werd de vogel zeer vaak in de Kropswolderbuitenpolder en de Westerbroekstermadepolder gezien. Op 14 maart 2008 zat er een groep van veertien Lepelaars in de Bergboezem bij Lettelbert en daaronder bevond zich dit exemplaar. Deze vogel is een voorbeeld van een in Noord-Holland geboren Lepelaar die nu in de provincie Groningen broedt. De levensgeschiedenis van alle drie de vogels maakt bovendien duidelijk dat Lepelaars in de loop van de tijd flink wat gebieden in de provincie bezoeken en hiermee dus flink wat kennis opbouwen over geschikte plekken in de provincie om te rusten en om voedsel te zoeken.

Groenpootruiter *Tringa nebularia*

[LONDON DB 61241; tevens geringd met diverse kleuringen] Geringd als na 1e kj. op 28 augustus 2003 aan de Engelse oostkust langs de Wash bij Terrington (52.48 N/00.20 E). Op 15 juli 2006 zag Dick Veenendaal deze gekleuringde Groenpootruiter in Ruidhorn en hij kon de kleuringcombinatie ontcijferen. De afstand tussen Ruidhorn en de Wash bedraagt 429 kilometer. Een erg leuke waarneming, want terugmeldingen van geringde Groenpootruiters zijn erg schaars.

De 'Wash Wader Ringing Group' ringt al jarenlang grote aantallen steltlopers in de Wash; deze vogel is pas de tweede terugmelding in Nederland van een Groenpootruiter die aldaar is geringd.

Stormmeeuw *Larus canus*

[STOCKHOLM 7188079] Geringd als na 3e kj. op 23 januari 2007 in het Pildammsparken in Malmö, Zweden. Op 25 januari 2007 waren Frank Majoor en Klaas van Dijk meeuwen aan het vangen bij de Mispelflat in de stad Groningen. Plotseling dook deze geringde Stormmeeuw op. Eerst kon de metalen ring afgelezen worden, daarna lukte het de vogel te vangen. De vogel is voorzien van een kleuring, maar waarnemingen daarna ontbreken. Deze snelle Stormmeeuw is in twee dagen tijd van Malmö naar Groningen gevlogen, een afstand van 492 kilometer.

Roodborst *Erithacus rubecula*

[ARNHEM AG 53598] Geringd als 1e kj. op 22 oktober 2003 door René Oosterhuis in de kindertuin in Helpman in de stad Groningen. In het voorjaar van 2006 heeft Rob Koelman in het Sterrebos (iets meer dan een kilometer van de kindertuin) weer wettelijk de braakballen geraapt van een paartje Bosuilen dat daar nestelde. Op 24 maart 2006 verzamelde hij een partij braakballen en bij het uitpluizen daarvan trof hij deze vogelring aan.

Roodborst *Erithacus rubecula*

[ARNHEM AH 40061] Geringd als na 1e kj. op 25 september 2005, eveneens door René Oosterhuis in de kindertuin in Helpman. Ook deze Roodborst is door het paar Bosuilen in het Sterrebos opgepeuzeld. Op 15 april 2006 verzamelde Rob Koelman hier een partij braakballen en later trof hij bij het uitpluizen ervan deze ring aan in een min of meer verse braakbal. Ook in 2005 nestelde een paartje Bosuilen in het Sterrebos en heeft Rob Koelman verschillende vogelringen in de braakballen gevonden (zie ringrubriek aflevering 16, *Gors* 34: 39-42), maar daartussen bevonden zich geen geringde Roodborsten.

Staartmees *Aegithalos caudatus*

[ARNHEM G 08897] Geringd als 1e kj. op 10 juni 2004 door Klaas Koopman bij Midwolde. Een derde voorbeeld van een geringde vogel die door het broedpaar Bosuilen in het Sterrebos is verorberd. De ring werd aangetroffen in een partij braakballen die Rob Koelman hier op 14 maart 2005 had verzameld. De afstand tussen Midwolde en het Sterrebos bedraagt dertien kilometer. Drie eerdere ringvondsten in de braakballen uit 2005 stonden al in de eerder genoemde aflevering 16 van de ringrubriek (*Gors* 34: 39-42): twee Koolmezen en een Vink. Het systematisch verzamelen en uitpluizen van de partijen braakballen van het broedpaar Bosuilen in het Sterrebos heeft ondertussen al een aantal interessante ringvondsten opgeleverd. Tevens wordt duidelijk dat de Bosuilen allerlei soorten zangvogels verorberen.

Koolmees *Parus major*

[ARNHEM AL 67795; tevens geringd met kleurringen] Geboren op 15 juni 2006 (vrouwje) in een nestkast in het Vlinderbalgbos (Lauwersmeer) uit een legsel van negen eieren. De vogel werd geboren uit ouders die eerder een mislukt legsel hadden. Op 1 januari 2007 zag Dick Veenendaal deze vogel bij hem in zijn tuin in Usquert; voor hem de eerste maal dat hij een gekleurde Koolmees in deze buurt zag. De vogel is hier daarna niet weer gezien, maar is later weer naar de Lauwersmeer teruggekeerd. In 2007 heeft de vogel succesvol in het Marnebos gebroed. Het nest bevatte vier jongen die ook allemaal zijn uitgevlogen.

Koolmees *Parus major*

[ARNHEM AL 68421; tevens geringd met kleurringen] Geboren op 24 april 2007 (mannetje) in een nestkast in het Vlinderbalgbos (Lauwersmeer) uit een legsel van acht eieren. Op 19 oktober 2007 was René Oosterhuis in de tuin van Jan Venema in Lettelbert Huismussen aan het vangen in het kader van een kleurringonderzoek aan Huismussen. Die dag vlogen maar liefst 24 Koolmezen in de netten. Ondanks intensief

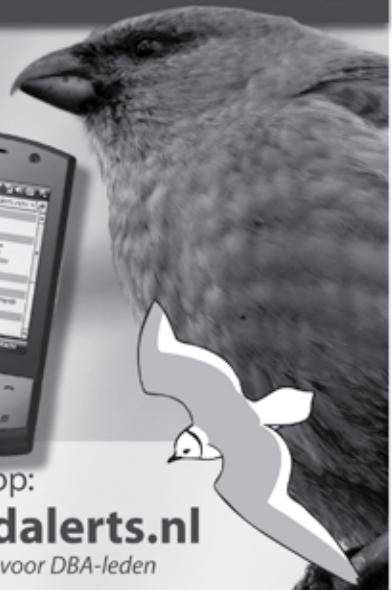
kijken naar gekleurringde Huismussen in deze tuin is de Koolmees hier nooit meer teruggezien, een aanwijzing dat er die dag ook trekkende of rondzwerfende Koolmezen gevangen zijn. De vogel is later ook niet meer ergens anders gezien.

Al jarenlang wordt door onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek gedaan aan broedende Koolmezen in de Lauwersmeer. Beide individuen waren ook door hen gevangen en gekleurringd. Het onderzoek richt zich onder andere op verspreiding en overleving en hoe deze factoren afhangen van de voorgeschiedenis van een individu, bijvoorbeeld geboren of gebroed in een bos met een hoge of een lage dichtheid, in bossen met veel vrouwtjes of juist met veel mannetjes et cetera. Vroeger werd wel eens gedacht dat de geïsoleerde populatie Koolmezen van de Lauwersmeer jaarrond in het gebied bleef, maar uit het kleurringonderzoek komt naar voren dat ze wel degelijk ook elders opduiken. Beide voorbeelden geven aan dat ze alle kanten op kunnen vliegen, zowel naar het oosten

als naar het zuiden. Let er dus altijd goed op, zeker bij Koolmezen die 's winters in de tuin zitten. Waarnemingen van deze gekleurringde Koolmezen kunnen worden doorgegeven aan Richard Ubels, e-mail: r.ubels@rug.nl.

DUTCH BIRD ALERTS

het laatste
vogelnieuws
direct op je
mobiel !!

Kijk direct op:

www.dutchbirdalerts.nl

Jaarabonnement EUR 36.00 voor DBA-leden